

Δύο ανέκδοτοι Κανόνες τῆς Α΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν: τὸ ὑμνογραφικὸ κείμενο καὶ τὸ μέλος τους

Χρυσοβαλάντη Ἰωαννίδη*

α. Ἡ ὑμνογραφία τῆς Α΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν
καὶ τὸ διττὸ θεματικὸ της περιεχόμενο

Ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας ἢ Α΄ Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν ἐντάσσεται στὴν περίοδο τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἡ ὁποία προ-παρασκευάζει τοὺς πιστοὺς γιὰ τὴν ἑορτὴ τοῦ Πάσχα καὶ στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία τοὺς Κατηχουμένους γιὰ τὸ Ἅγιο Βάπτισμα κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Λαμπρῆς¹. Ἕνα ἀξιοσημείωτο λειτουργικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς περιόδου αὐτῆς εἶναι τὸ διπλὸ θεματικὸ περιεχόμενο τῶν πέντε Κυριακῶν της: τὸ μεταγενέστερο κύριό τους θέμα καὶ ἓνα ἀρχικό, δυσδιάκριτο στὴ σύγχρονη λειτουργικὴ πράξη. Ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ παλαιὰ ἐορτολογικὰ θέματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν Ἱεροσολυμιτικὴ προέλευση, συμπίπτουν μὲ τὰ θέματα τῶν ἀγιογραφικῶν ἀναγνωσμάτων τῆς κάθε μιᾶς ἀφ' ἐτέρου δὲ μερικὰ σπουδαῖα ἱστορικὰ γεγονότα τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ ἡ μνήμη μεγάλων ὀσιακῶν μορφῶν, συνδέθησαν καὶ τελικῶς ἐπικράτησαν ὡς τὸ βασικὸ λειτουργικὸ τους περιεχόμενο ἕως καὶ σήμερα².

Ἐκτὸς λοιπὸν ἀπὸ τὸν κύριο θεματικὸ της ἄξονα, ποὺ εἶναι ἡ ἀποκατάσταση καὶ ἀναστήλωση τῶν ἁγίων εἰκόνων, ὁ θρίαμβος καὶ ἡ νίκη τῆς Ὁρθοδοξίας κατὰ τῆς εἰκονομαχικῆς ἀσέβειας, ἡ Α΄ Κυριακὴ

* Ὁ Χρυσοβαλάντης Ἰωαννίδης εἶναι διδάκτωρ Θεολογίας μὲ ειδίκευση στὴ Βυζαντινὴ Μουσικολογία τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

1. Βλ. Εὐ. Θεοδώρου, *Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριωδίου*, ἐν Ἀθήναις 1986, σ. 24 καὶ Α. Σμέμαν, *Μεγάλῃ Σαρακοστή, πορεία πρὸς τὸ Πάσχα*, Ἀθήνα 1981, σσ. 16-17 καὶ 86-87.

2. Βλ. Ἰω. Φουντούλης, *Λογικὴ Λατρεία*, Θεσσαλονίκη 1971, σσ. 33-34.

τῶν Νηστειῶν διασώζει στήν ἀκολουθία τῆς μερικᾶ κατάλοιπα ἀπὸ τὸ παλαιότερο λειτουργικὸ στρώμα τῆς μνήμης τῶν Προφητῶν³, ἡ ὁποία τελικὰ μετὰ ἀπὸ τὴν καθιέρωση τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας μεταφέρθηκε κατὰ τὴν Κυριακὴ τῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, μαζὶ μὲ τὴ μνήμη «πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος Θεῶ εὐαρεστησάντων ἀπὸ Ἀδὰμ ἄχρι καὶ Ἰωσήφ τοῦ Μνήστορος»⁴. Ἡ ἐπικράτηση αὐτῆ τῆς νεώτερης ἐορτῆς ἔγινε σταδιακὰ καὶ σὲ βάθος χρόνου, καθὼς σὲ πολλὲς περιπτώσεις μνημονεύεται παράλληλα καὶ ἡ μνήμη τῶν Προφητῶν μέχρι τοῦλάχιστον τὸν ΙΑ' αἰῶνα⁵.

β. Οἱ δύο ἀνέκδοτοι Κανόνες καὶ τὸ ποιητικὸ τους κείμενο

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ὑμνογραφία ποὺ περιλαμβάνεται στήν ἰσχύουσα ἔντυπη λειτουργικὴ συλλογὴ τοῦ Τριωδίου⁶, ἔχει ἐπισημανθεῖ ἐπιπλέον

3. Βλ. Ἰω. Φουντούλης, *Λογικὴ Λατρεία*, ὅ.π., σ. 34· Εὐ. Θεοδώρου, *Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριωδίου*, ὅ.π., σ. 29 καὶ *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τόμ. Θ', Ἀθῆναι 1962, σ. 957. Τὰ στοιχεῖα ποὺ διασώζονται τὸ παλαιότερο λειτουργικὸ περιεχόμενον τῆς Α' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν παρουσιάζονται ἀναλυτικὰ στῆ διπλωματικὴ μεταπτυχιακὴ ἐργασία μας, *Ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας στήν Ψαλτικὴ τέχνη*, Μ.Δ.Ε., Π.Μ.Σ. τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 2009, σσ. 37 καὶ 41.

4. Βλ. *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, ὅ.π., σ. 957 καὶ *Μηναῖον τοῦ Δεκεμβρίου*, Ἀθῆνα 1970, σ. 123.

5. Ἀξιοσημεῖωτο χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι στὰ Ἀσματικὰ Τυπικὰ στὸ σύνολό τους, καθὼς καὶ σὲ χειρόγραφα Τριώδια τοῦ Γ-ΙΑ' αἰῶνα, μνημονεύεται μόνον ἡ μνήμη τῶν Προφητῶν· βλ. ἐνδεικτικὰ γιὰ τὰ χειρόγραφα Τριώδια τοὺς κώδικες Σινᾶ 733, φ. 77α, 736 φ. 68β, 755 φ. 36α καὶ γιὰ τὰ Ἀσματικὰ Τυπικὰ τοὺς κώδδ. Πάτμου 266 καὶ Τιμίου Σταυροῦ 40 στὸ: J. A. Dmitrievski, *Opisanie liturgitjeskich Rucopisej*, τόμ. Α' (Τυπικά, Περιγραφὴ λειτουργικῶν χειρογράφων τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολῆς), Κίεβ 1895, σ. 115 καὶ Τιμίου Σταυροῦ 40 στήν ἔκδοση τοῦ J. Matéos, *Le typicon de la Grande Église, MS Sainte-Croix no 40 (Xe siècle)*, τόμ. Β', *Orientalia Christiana Analecta* 166, Roma 1963, σ. 20 ἀντίστοιχα. Ἀντιθέτως σὲ Τυπικὰ ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν Στουδιτικὴ Μοναστικὴ Παράδοση μνημονεύονται παράλληλα καὶ τὰ δύο θέματα: βλ. π.χ. τὸ Τυπικὸ Μεσσήνης τοῦ κώδικα Messinensis gr. 115 φ. 188β στὸ: M. Arranz, *Le typicon du Monastère du Saint-Sauver à Messine, codex Messinensis gr. 115 (A.D. 1131)*, *Orientalia Christiana Analecta* 185, Roma 1969, σ. 213 καὶ τὸ Κανονάριον Σινᾶ 150 στὸ J. A. Dmitrievski, *Opisanie...*, ὅ.π., σ. 186.

6. Βλ. *Τριώδιον Κατανυκτικόν*, ἐκδ. Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1960, σσ. 133-138.

ὕμνογραφικὸ ὕλικὸ σὲ διάφορες ἐκδόσεις λειτουργικῶν κειμένων, καθὼς καὶ ἀδημοσίευστο σὲ χειρόγραφους κώδικες, μὲ θέμα τόσο τὶς ἅγιες εἰκόνες ὅσο καὶ τὴν παλαιότερη ἑορτὴ τῶν Προφητῶν⁷. Σὲ συνέχεια τῆς ἀπὸ μέρους μας προηγηθείσης συγκεντρωτικῆς δημοσίευσης τῆς ἀδημοσίευτης ὕμνογραφίας τῆς Α΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν⁸, ἔχουν ἐντοπισθεῖ ἐπιπλέον δύο ἀδημοσίεστοι Κανόνες στοὺς τρεῖς λειτουργικοὺς Συναίτικοὺς κώδικες 733, 736 καὶ 755 τῶν Ι΄-ΙΑ΄ αἰώνων, τὸ περιεχόμενο τῶν ὁποίων σχετίζεται μὲ τὴν ὕμνογραφία τοῦ κινήτου ἑορτολογικοῦ κύκλου καὶ συγκεκριμένα μὲ τὴν ἐνιαία καὶ ἄτμητη πρὶν ἀπὸ τὸν ΙΕ΄ αἰῶνα συλλογὴ τοῦ Τριωδίου καὶ τοῦ Πεντηκοσταρίου⁹:

- Κανόνας τῶν Προφητῶν σὲ ἦχο Γ΄, ὁ ὁποῖος προσομοιάζει πρὸς τὴν Ἀκολουθία τῶν εἰρμῶν τοῦ Γερμανοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως μὲ ἐπικεφαλῆς στὴν Α΄ Ὠδὴ τὸν εἰρμό: «*Τῷ ῥυσαμένῳ τὸν Ἰσραήλ*»¹⁰.

- Κανόνας μὲ περιεχόμενο τὸ νεώτερο θέμα τῆς ἑορτῆς σὲ ἦχο πλ. Δ΄, ὁ ὁποῖος ἔχει συντεθεῖ πρὸς τὴν Ἀναστάσιμη Ἀκολουθία εἰρμῶν μὲ ἑναρξή: «*Τῷ ἐκτινάξαντι ἐν θαλάσῃ*», ἡ ὁποία παραδίδεται ὡς ποίημα τοῦ ἰδίου Πατριάρχου¹¹.

Στὸν πρῶτο Κανόνα ὁ ποιητὴς καλεῖ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ νὰ τιμήσει καὶ νὰ ἐξυμνήσει τὸ «*σύστημα τῶν Ἁγίων Προφητῶν*», «*τοὺς δώδεκα καὶ τοὺς τέσσαρας ἅμα*», σὲ ἀντιπαραβολὴ πρὸς τοὺς δώδεκα μαθητὲς

7. Βλ. Χρ. Ἰωαννίδης, *Ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας...*, ὁ.π., σσ. 45-51.

8. Βλ. Χρ. Ἰωαννίδης, «*Ἡ ἐκτὸς τοῦ Τριωδίου ὕμνογραφία τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ οἱ ἀδημοσίεστοι ὕμνοι τῆς*», *Θεολογία*, τόμ. 90, τεύχ. 4 (Ὀκτώβριος-Δεκέμβριος 2019), σσ. 191-228.

9. Βλ. Χρ. Ἰωαννίδης, *Οἱ ὕμνοι τῆς ἑορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς στὴ βυζαντινὴ καὶ μεταβυζαντινὴ μελοποιῶα*, διδ. διατριβὴ στὸ Τμῆμα Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 2015, σσ. 91-93.

10. Βλ. Σινᾶ 736 φ. 70α-73β «*εἰς Προφήτας*» καὶ 755 φφ. 37α-40β «*τῶν Ἁγίων Προφητῶν*». Γιὰ τοὺς εἰρμούς τῆς Α΄, Γ΄, Δ΄, Ε΄ καὶ Η΄ Ὠδῆς, βλ. στό: Σ. Εὐστρατιάδης, *Εἰρμολόγιον, τῆ συνεργασίᾳ Σπυρίδωνος μοναχοῦ Λαυριώτου*, Β΄ ἔκδοσις ἀνα-θεωρημένη καὶ βελτιωμένη, Ἀθήνα 2006, σσ. 109-110 καὶ γιὰ τοὺς εἰρμούς τῆς ΣΤ΄, Ζ΄ καὶ Θ΄ Ὠδῆς στὴν ἀμέσως ἐπόμενη Ἀκολουθία τοῦ Γερμανοῦ, σσ. 110-111. Τὸ πλῆρες κείμενο τοῦ Κανόνα δημοσιεύεται γιὰ πρώτη φορὰ στὸ παρόν ἄρθρο (βλ. παρακάτω σ. 153 κ.έ.).

11. Βλ. Σινᾶ 733 φφ. 83β-85β. Γιὰ τοὺς εἰρμούς τῆς Α΄, Δ΄ καὶ Θ΄ Ὠδῆς, βλ. στό: Σ. Εὐστρατιάδης, *Εἰρμολόγιον*, ὁ.π., σσ. 299-300. Ἐπιπλέον γιὰ τοὺς εἰρμούς τῆς Γ΄, Ε΄, Ζ΄, Η΄ βλ. σὲ ἄλλη Ἀκολουθία εἰρμῶν τοῦ Γερμανοῦ, σ. 295 καὶ τῆς ΣΤ΄ Ὠδῆς στὴν Ἀναστάσιμη Ἀκολουθία τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, σ. 293. Ἐπίσης γιὰ τὸ πλῆρες ἀδημοσίεστο κείμενό του, βλ. παρακάτω, σ. 164 κ.έ.

τοῦ Κυρίου καὶ τοὺς τέσσερις Εὐαγγελιστές¹². Τὸ περιεχόμενό του εἶναι διάχυτο ἀπὸ γεγονότα καὶ πρόσωπα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης¹³ καὶ κυρίως ἐπικεντρώνεται στὴ δράση καὶ τὶς δοκιμασίες τῶν Προφητῶν¹⁴. Στὴν προτελευταία Ἰδὴ ἢ ἀναφορὰ ἐξειδικεύεται στοὺς τέσσερις Μεγάλους Προφῆτες, καθὼς καὶ στὸν Μωυσῆ καὶ τὶς Προφήτιδες, ἐνῶ τὸ περιεχόμενο τῆς Θ' περιλαμβάνει κυρίως τὶς προφητείες τοῦ Ἡσαΐα σχετικὰ μὲ τὴν Ἐνανθρώπηση τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὴ Θεοτόκο Μαρία¹⁵.

Ὁ δεῦτερος Κανόνας ἔχει κατ' ἐξοχὴν διδακτικὸ χαρακτηριστῆρα σὲ σχέση μὲ τὶς ἄγιες εἰκόνες, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν καὶ τὸ θεματικὸ ἐπίκεντρο τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐξ ἀρχῆς ἀναδεικνύεται ἡ δογματικὴ πατερικὴ διδασκαλία σχετικὰ μὲ τὴν ἀνατύπωση τῆς μορφῆς τοῦ Κυρίου «ἐν εἰκόνι» καὶ τῆς σωτηριολογικῆς τῆς διαστάσεως¹⁶. Ἐν συνεχείᾳ ἐπιχειρεῖται ἡ ἱστορικὴ κατοχύρωση τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰκονογραφίας¹⁷, καθὼς καὶ ἡ περιληπτικὴ ἔκθεση τῆς Πατερικῆς διδασκαλίας σχετικὰ μὲ τὴν προσκύνηση τῶν ἁγίων εἰκόνων¹⁸. Χαρακτηριστικὴ τέλος εἶναι ἡ καταληκτικὴ ἀναφορὰ στὴν προσκύνηση «τῶν χαρισμάτων τῆς Ὁρθοδοξίας» ἀπὸ μέρους τῶν Ὁρθοδόξων, ἀλλὰ καὶ τῶν «ἐν ἀγνωσίᾳ ὄντων»¹⁹, στοιχεῖο πὺδ ὑπενθυμίζει τὴ διάχυτὴ εὐφρόσυνη καὶ πανηγυρικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς ἑορτῆς, ἡ ὁποία διαπνέει σὲ ὀρισμένα σημεῖα καὶ αὐτὸν τὸν Κανόνα²⁰.

Τὸ κείμενο τῶν δύο Κανόνων παρουσιάζεται σὲ κάθετη ἀνὰ κῶλα διάταξη, τὰ ὁποῖα προκύπτουν βάσει τῆς ποιητικῆς στίξεως τοῦ χειρογράφου. Τὰ ὑμνογραφικὰ κείμενα σημειώνονται μὲ πλάγια γράμματα, ἐνῶ οἱ παρενθέσεις περιλαμβάνουν τὶς πηγὲς προελεύσεως τῶν ὕμνων.

12. Βλ. παρακάτω τὸ τέταρτο τροπᾶριο τῆς Γ' (σ. 154), τὸ πέμπτο τῆς Δ' (σ. 155) καὶ τὸ δεῦτερο τῆς Ε' Ἰδῆς (σ. 156).

13. Βλ. κυρίως τὴν Δ' καὶ τὴν Ε' Ἰδῆ παρακάτω, σσ. 155-157.

14. Βλ. τὴν ΣΤ' καὶ τὴν Ζ' Ἰδῆ παρακάτω, σσ. 157-160.

15. Βλ. παρακάτω, σσ. 160-163.

16. Βλ. κυρίως τὶς Α', Γ' καὶ Η' Ἰδῆς, σσ. 164-165 καὶ σ. 167.

17. Βλ. πρῶτο καὶ δεῦτερο τροπᾶριο τῆς Δ' (σ. 165) καὶ δεῦτερο καὶ τρίτο τῆς Θ' Ἰδῆς, σσ. 167-168.

18. Βλ. κυρίως δεῦτερο τροπᾶριο τῆς ΣΤ' καὶ τρίτο τῆς Ζ' Ἰδῆς, σ. 166.

19. Βλ. τελευταῖο τροπᾶριο τῆς Θ' Ἰδῆς, σ. 168.

20. Βλ. δεῦτερο τροπᾶριο τῆς Γ' (σ. 164) καὶ στὸ πρῶτο τῆς ΣΤ' Ἰδῆς, σ. 166. Ἡ ἱερὴ αὐτὴ χαρὰ τῆς νίκης τῆς ὁρθῆς πίστεως ἀποτυπώνεται καὶ στοὺς ὑπόλοιπους Κανόνες τῆς ἑορτῆς, βλ. Χρ. Ίωαννίδη, *Ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας...*, ὁ.π.

Ὡς πρὸς τὸ κείμενο τοῦ πρώτου Κανόνα, τὸ ὁποῖο ἐντοπίσθηκε σὲ παραπάνω τοῦ ἐνὸς κώδικες, οἱ ἐπιμέρους ἀποκλίσεις μεταξὺ τῶν δύο πηγῶν παρατίθενται στὸ κριτικὸ ὑπόμνημα. Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι οἱ παρατηρούμενες στοὺς κώδικες ὀρθογραφικὲς ἀποκλίσεις ἔχουν διορθωθεῖ, ἐνῶ τὰ ὑπάρχοντα κενὰ ἐξ αἰτίας τῆς δυσανάγνωστης ἢ φθααρμένης μορφῆς τῶν χειρογράφων δηλώνονται μὲ ἀποσιωποητικά (...).

A) (Σινᾶ 755 φφ. 37α-40β, 736 φφ. 70β-73α)ⁱ

Κανὼν τῶν Ἁγίων Προφητῶνⁱⁱ

ᾠδὴ Α΄. ᾠχος Γ΄.

*Τῷ ῥυσαμένῳ τὸν Ἰσραὴλ ἐκ δουλείας
καὶ Φαραῶ βυθίσαντι ἐν θαλάσῃ
ἄσωμεν τῷ σωτήρι Χριστῷ
ὅτι δεδόξασται εἰς τοὺς αἰῶνας.*

*Οἱ θεοκήρυκες τῆς νομικῆς εὐσεβείαςⁱⁱⁱ
καὶ τῆς Χριστοῦ ἐκφάντορες οἰκονομίας
τὸ σύστημα τῶν Ἁγίων Προφητῶν
τὴν τοῦ Θεοῦ^{iv} συγκαλοῦσιν Ἐκκλησία.*

*Τὰ ἀκροθήνια τῆς νομικῆς προφητείας
Μωσῆς καὶ Ἀαρὼν ἡμῖν εὐφημείσθω^v
τιμάσθω Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ
οἱ πρὸ νόμου Πατέρες^{vi}.*

*Ἡ θεοκήρυκτος τῶν Προφητῶν συμφωνία
τὴν Χριστοῦ ἀνάδειξιν προὑπογράφη
καὶ δείκνυσι τῶν μελλόντων τὰς ἀρχὰς
ὡς ἐνεστῶτα τὰ μέλλοντα προβλέπειν.*

i. Τὸ κείμενο τοῦ Κανόνα ἐμφανίζει ἀρκετὲς διαφοροποιήσεις μεταξὺ τῶν δύο πηγῶν. Ἡ παρουσίασὶς του γίνεται μὲ βάση τὸν πρῶτο κώδικα, ἐξ αἰτίας τῆς ἐκτενέστερης μορφῆς τοῦ Κανόνα καὶ τοῦ μεγαλύτερου ἀριθμοῦ τροπαρίων ποὺ διασώζει σὲ κάθε ᾠδῆ του. Ἡ σειρά τῶν τροπαρίων στὴ δεύτερη πηγῆ, καθὼς καὶ ἡ ἀντικατάσταση ὀρισμένων σὲ σχέση μὲ τὴν πρώτη, παρατίθενται γιὰ κάθε ᾠδῆ ἐντὸς τῶν ἀγκυλῶν.

ii. Κανὼν τῶν Ἁγίων Προφητῶν: Κανὼν εἰς Προφήτας.

iii. Οἱ θεοκήρυκες τῆς νομικῆς εὐσεβείας: Ἡ θεοκήρυκτος τῶν Προφητῶν συμφωνία.

iv. Θεοῦ: Χριστοῦ.

v. εὐφημείσθω: ἀνευφημείσθω.

vi. Πατέρες: Πατριάρχαι.

Ἐν σοὶ πεπλήρωται τῶν Προφητῶν Παναγία
 τρανώς ἢ ἀναφώνησις^{vii} ἰδοὺ γὰρ ἦλθεν
 ὃν εἶδον ὃν προεκήρυξαν Θεόν^{viii}
 Ἐμμανουὴλ τῶν ἔθνων ἢ προσδοκία.

[Τὰ ἀκροθήνια...

Ἡ ἀκηλίδωτος τῆς προφητείας διόπτρα
 προφητικοῖς τοῖς ὄμμασι κατανοοῦσα
 τὸ μέλλον προὔπογράφει ὡς παρὸν
 ὑποφωνεῖ καὶ τὸ πόρρω ὡς ἐγγίζον.

Οἱ θεοκήρυκες...

Ἐν σοὶ πεπλήρωται...]

Ἦδὲ Γ'

Ἐστερεώθη ἡ καρδιά μου ἐν Κυρίῳ
 ὑψώθη κέρασ μου ἐν Θεῷ μου
 ὅτι οὐκ ἔστιν ἅγιος πλὴν σοῦ, Κύριε.

Τῶν κατὰ νόμον λίθων τοὺς ὑπερτίμους
 τοῖς ἐπαίνοις στέψωμεν τοὺς Προφήτας
 οὓς καὶ ἡ χάρις ἔστεψε προικοφορήσασα^{ix}.

Ὡς τὰ ἐγγύς προβλέποντες τῇ προγνώσει
 καὶ τὰ πόρρω φθάνοντες τῇ προῤῥήσει
 Θεοῦ Προφήται
 πρεσβεύσατε σωθῆναι πάντας ἡμᾶς.

Τὰς νομικὰς τηρήσαντες διατάξεις
 καὶ σὺν νόμῳ^x ζήσαντες οἱ Προφῆται
 ὡς ἀληθεῖς^{xi} νομοφύλακες ἐμακαρίσθησαν.

vii. ἀναφώνησις: ἀναγέννησις.

viii. Θεόν: Χριστόν.

ix. προικοφορήσασα: προεμφορήσασαν.

x. σὺν νόμῳ: συννόμῳ.

xi. ἀληθεῖς: ἀκριβεῖς.

Ἡ δωδεκάς τοῦ Νόμου τιμίων λίθων
σὺν τοῖς ἄλλοις τέσσαρσιν εὐφημείσθω
τῶν Προφητῶν ἢ ὁμήγουρις σκέπουσα πάντας ἡμᾶς.

Τοῖς θεολόγοις^{xii} στόμασι οἱ Προφήται^{xiii}
οἱ πρὸ Νόμου πάντες καὶ μετὰ Νόμον
σὲ προανέκραζον Ἄχραντε Θεοῦ Μητέρα^{xiv}.

[Τὸν κατὰ νόμων...

Ἡ δωδεκάς τοῦ Νόμου...

Τὰς νομικάς τηρήσαντες...

Τοῖς θεολόγοις στόμασι...]

Ῥδὴ Δ΄

Εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου καὶ ἐφοβήθην
κατενόησα τὰ ἔργα σου
καὶ ἐδόξασά σε Φιλάνθρωπε.

Ἡ ἀκρόπολις τῶν κατὰ νόμον πολιτευθέντων
Προφητῶν ὁ ἕξ καὶ δέκατος
ἀναδέδεικται στύλος.

Τοὺς ἐκφάντορας τῶν μυστηρίων Χριστοῦ Προφήτας
εὐφημήσωμεν τοὺς δώδεκα
καὶ τέσσαρας ἅμα^{xv}.

Τίς ἐνεύρωσεν ἄοπλον παῖδα γίγαντα ρίζας
τίς καθεῖλεν τὸν ἀλάστορα
εἰ μὴ ἡ εὐνομία.

Τίς τὸ πέλαγος τῶν ἐρυθραίων^{xvi} ἔδειξε πάλαι
ὥσπερ τεῖχος διαιρούμενον
εἰ μὴ ἡ εὐνομία.

xii. θεολόγοις: θεογλώσσοις.

xiii. Προφήται: Θεοτόκον.

xiv. Θεοῦ Μητέρα: οἱ Προφήται ποτε.

xv. ἅμα: ἄλλους.

xvi. τῶν ἐρυθραίων: τὸ ἐρυθραῖον.

Μήτηρ Ἄχραντε εὐλογημένη Ἁγνή Παρθένε
 τοὺς ὑμνοῦντάς σε περίσωζε
 ἀπὸ πάσης ἀνάγκης.

[Τοὺς ἐκφάντορας...

Ἡ ἀκρόπολις...

...^{xvii}

Τίς τὸ πέλαγος...

...]

Ἦδὲ Ε΄
 Τὴν σὴν εἰρήνην δὸς ἡμῖν, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ
 ἐκτὸς σοῦ γὰρ ἄλλον
 Θεὸν οὐ γινώσκομεν
 τὸν ἐν τοῖς ὑψίστοις
 σὺν Πατρὶ καὶ Πνεύματι
 δοξολογούμενον.

Προφητικὸν συμπόσιον
 πρόκειται σήμερον
 προφητικὴν εὐωχίαν ἠτοιμάσαντο
 Χριστοῦ τῇ Ἐκκλησίᾳ
 δεῦτε οὖν συνευφρανθῶμεν
 ὧ φιλέορτοι.

Τῶν Προφητῶν τοὺς δώδεκα
 ὡς τοῦ Χριστοῦ μαθητάς
 πάντες τιμήσωμεν
 πάντες εὐφημήσωμεν
 τοὺς τέσσαρας δὲ πάλιν
 ὡς τοὺς γράψαντας ἡμῖν τὰ Εὐαγγέλια.

Σὺν τῷ Ἀδὰμ τιμάσθωσαν
 πάντες οἱ δίκαιοι
 Ἄβελ καὶ Σὴθ καὶ Ἐνὼς

xvii. Στόν κώδικα 736 περιέχονται ἐπίσης πέντε τροπάρια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ τρίτο καὶ τὸ πέμπτο εἶναι ἀρκετὰ δυσανάγνωστα.

Ἐνώχ Νῶε καὶ Σὴμ μεθ' ὧν οἱ Πατριάρχαι
Ἰβραάμ καὶ Ἰσαὰκ
καὶ Ἰακώβ καὶ Λευῖ.

Ὁ ἐκ κοιλίας ἅγιος
τιμάσθω νῦν Σαμουὴλ
ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ
ἀνευφημείσθω Δαυῖδ
Νάθαν καὶ Ἰωσίας
καὶ οἱ τρεῖς Παῖδες ὁμοῦ σὺν τῷ πιστῷ Δανιήλ.

Μελχισεδὲκ ὁ δίκαιος
εἰρήνης ὢν βασιλεὺς
καὶ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ
ἀνευφημείσθω πιστῶς
ὡς ἀφομοιωμένοι τῷ Χριστῷ
καθὼς βοᾷ Παῦλος ὁ πάνσοφος.

Σὲ ἀψευδῶς προέγραψαν
πάντες οἱ Προφῆται Ἄγνη
στάμνον καὶ ῥάβδον
καὶ πλάκας καὶ λυχνίαν χρυσῆν
καὶ κλίμακα καὶ ὄρος
Θεοτόκε κιβωτὸν τοῦ ἀγιάσματος.

[Προφητικὸν συμπόσιον...

Τῶν Προφητῶν τοὺς δώδεκα...

Οἱ πρὸ Μωσέως ἅγιοι
ἀνευφημείσθωσαν
...Μωσεῖ καὶ Ἀαρὼν
καὶ Ἐλεάζαρ καὶ Ὡρ
καὶ Ἰησοῦ Ναυῖ ὁ γόνος
Ἰεφθάε καὶ Βαράκ καὶ Γεδεὼν καὶ Σαμφῶν.

Σὲ ἀψευδῶς προέγραψαν...]

Ἰὸδὴ ΣΤ΄
Ἐβόησα ἐν στεναγμοῖς ἀσιγήτοις
πρὸς τὸν οἰκτίρμονα Θεὸν

καὶ ἐπήκουσέ μου
ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ
καὶ ἀνήγαγεν ἐκ φθορᾶς τὴν ζωὴν μου.

Κηρύξαντες τὴν ἀπειλὴν τοῦ Προφήτου
ἐν Νινευὶ πάλαι Σωτήρ
ἐπεστράφησ ὡς Θεὸς
καὶ ἠλέησας αὐτοὺς
οὕτως καὶ νῦν ἡμᾶς ἐλέησον οἰκτιρμον.

Τῷ Ἀχαάβ ὁ Προφήτης Ἡλίας
Θεοῦ ἀπήγγειλε μορφὴν
ὁ δὲ τοῦ θρόνου ἀναστάς
περιέβαλε τὸν σάκκον
καὶ μετελήλυθεν ἡ ὁργὴ εἰς γαλήνην.

Ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας τεθνᾶναι
μέλλων προσκλαύσας Θεῷ^{xviii}
προσθήκη ἐλαβεν ζωῆς
τοῦ Προφήτου πρὸς αὐτὸν
τὰ τοῦ οἰκτιρμονος
προκαταγγείλαντος^{xix} ῥητά.

Ἵψώσατε μεγαλοκήρυκες ὕμνοις
καὶ προσευχὰς πρὸς τὸν Θεὸν
ὑπὲρ ἡμῶν τῶν εὐσεβῶς
ἐκτελούντων τὰς μνήμας
τῆς πρὸς αὐτὸν ὑμῶν
ἐκδημίας Προφήται.

Πεπλήρωνται τῶν Προφητῶν αἱ προρρήσεις
Θεογενῆτορ ἐπὶ σοὶ
Κλίμαξ γὰρ ὤφθης νοητὴ
καὶ βάτος φέρουσα
τὸ πῦρ καὶ ὄρος ἅγιον
καὶ βασιλικὴ πύλη^{xx}.

xviii. Θεῷ: τῷ Θεῷ.

xix. προκαταγγείλαντος: καταγγείλαντος.

xx. καὶ βασιλικὴ πύλη: καὶ βασιλέως θρόνος.

[Κηρύξαντες...

Ὁ βασιλεύς...

Υψώσατε...

Πεπλήρωται...]

Ῥδὴ Ζ΄

Τρεῖς Παιδες ἐν καμίνῳ
τὴν Τριάδα τυπώσαντες
τοῦ πυρὸς τὴν ἀπειλὴν κατεπάτησαν
καὶ ὑμνοῦντες ἐβόων
εὐλογητὸς εἶ ὁ Θεὸς
ὁ τῶν Πατέρων ἡμῶν.

Τὰ δώδεκα σκῆπτρα

Ἰωὴλ προτετίμηται

ἐξ ὧν τοὺς δώδεκα Προφήτας
καὶ τοὺς τέσσαρας Χριστοῦ ἐπαξίως τιμήσας
τῇ Ἐκκλησίᾳ λογικοὺς στύλους ὑπέθετο.

Εὐφράνθητι Ἰούδα

καὶ Λευὶ μεγαλύνθητι

ἐξ ὧν ἐτέχθη Χριστὸς

οἱ βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς ἐξ Ἰεσαὶ κατὰ σάρκα
ἀναβλαστήσας ἐκ Δαυΐδ
ὡς οἱ Προφῆταί φασιν.

Ἰὼβ ἐδικαιώθη

ὑπομείνας τὸν Κύριον

Ἄβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ Ἰωσήφ

πειρασθέντες τιμῶνται

σὺν Μωυσῆ καὶ Ἄαρῶν

καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ.

Διώκεται Ἥλιος

Ναβουθὲ φόνῳ κτείνεται

Ἰερεμίας ἐν βορβόρῳ ἐχαράσθη δεσμευθεὶς

καὶ Ἡσαΐας ἐπρίσθη

καὶ Ἰωσήφ καὶ Δανιὴλ λάκκῳ ἐβλήθησαν.

Ἦν εἶδον οἱ Προφῆται
 Θεοτόκον ὑμνήσωμεν
 ὡς βασιλέων σκηπτήν
 καὶ σκῆπτρον οὖσαν τοῦ Δαυῖδ
 τοῦ βασιλέως τῶν ὅλων
 καὶ ὡς πορφύραν νοητὴν τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ.

[Τὰ δώδεκα σκῆπτρα...

Διώκεται Ἡλίας...

Ἀγγάλεσθε Προφῆται
 ἐν Κυρίῳ καὶ χαίρετε
 προητοιμάσθη γὰρ ἡμῖν ἡ ἀνεκκλάλητος χαρὰ
 ὡς προκηρύξασι πᾶσι
 τὸν τρισυπόστατον Θεὸν
 κρυφιομύστοις φωναῖς.

Ἦν εἶδον οἱ Προφῆται...]

Ἦδὲ Ἡ
 Τὸν ἐν φλογὶ τοῖς παισὶ τῶν Ἑβραίων
 συγκαταβάντα θεϊκῇ τῇ δυνάμει
 καὶ ὀφθέντα Κύριον
 ἱερεῖς εὐλογεῖτε
 καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἡ εὐσεβὴς ἐπαξίως τιμάσθω
 τῶν Προφητῶν δωδεκάς ὡς πιστὴ νομοφύλαξ
 σὺν τοῖς ἄλλοις τέσσαρσιν
 θεοφόροις σοφίαις^{xxi}
 τὸν ἐν προφητεῖαις δαδουχήσαντα κόσμῳ.

Τὴν νομικὴν ἀναπτύξας σου βίβλον
 τίς ὁ Προφήτης εἶπε Μωϋσῆ ὄνπερ εἶπας
 Χριστοῦ ὁ αὐτός ἐστιν
 ὁ δακτύλῳ χαράξας τὰς τοῦ νόμου πλάκας
 καὶ ὁμιλήσας μοι πάλαι.

xxi. θεοφόροις σοφίαις: θεολόγοις Προφήταις.

Τί σοι ὄρας φράσσον ὦ Ἡσαΐα
θρόνον καὶ δόξαν Θεοῦ
ἔξαπτέρυγα ζῶα καὶ τὰ πολυόμματα
καὶ τὸν θεῖον ἄνθρακα
ὄνπερ τῇ λαβίδι ἐν τοῖς χεῖλεσι φέρω.

Φράσον ἡμῖν τίς ὁ ... ὁ μέγας
Ἱερεμίας Ἰσραήλ...
ἡ Σιών κατήστραπται ἐν χερσὶν τὰ ἅγια
τῶν προνομευσάντων
διὰ ταῦτα ὁ θρῆνος.

Σάρρα ἢ πρὶν
γηραλαία καὶ χήρα
σύν ... καὶ Μαριὰμ ἢ Μωσέως
ἐν ὕδαϊς τιμάσθωσαν ... Προφήτιδες
Ἰουδιθ καὶ Ἄννα
καὶ Ἀλδὰ καὶ Δεβόρα.

Ἡ ἐκ Δαυὶδ ἀνυμνεῖσθω Προφήτις
ἡ Θεοτόκος καὶ Παρθένος Μαρία
καὶ ἡ συγγενῆς αὐτῆς
Ἐλισάβετ ἢ στείρα
καὶ ἡ σώφρων Ἄννα
ἡ Προφήτις καὶ χήρα.

[Ἡ εὐσεβῆς ἐπαξίως τιμάσθω...

Τὴν νομικὴν ἀναπτύξας σου βίβλον...

Δεῦρο εἶπε Δανιὴλ τίνα εἶδες
θρόνοι ἐτέθησαν
ἠνεώχθησαν βίβλοι
καὶ Θεὸς ἐκάθητο
καὶ Ἀγγέλων τάγματα
ὦ αἱ μυριάδες ἐλειτούργον ἐν φόβῳ.

Ἡ ἐκ Δαυὶδ ἀνυμνεῖσθω Προφήτις...]

Ἦδὴ Θ'

Σὲ τὴν ἀκατάφλεκτον βάτον
καὶ ἁγίαν Παρθένον
τὴν Μητέρα τοῦ φωτὸς
καὶ Θεοτόκον
τὴν ἐλπίδα πάντων ἡμῶν μεγαλύνομεν.

Δώδεκα Προφήτας ὁ Νόμος
καὶ τοὺς τέσσαρας οἶδεν
ὄν ἰσάριθμον χορὸν
ἢ χάρις τούτους^{xxii}
ὡς Χριστοῦ μαθητὰς
πρὸς τοῖς ἄλλοις συνεδόξασε^{xxiii}.

Ψάλλε ὦ Δαυῖδ θεοπάτορ
τίς ὠρύχθη τὰς χεῖρας
καὶ τοὺς πόδας ἐν σταυρῷ
ὁ Κύριός μου
οὗ διένειμαν
καὶ τὰ ἱμάτια οἱ παράνομοι.

Κράξε φανερῶς Ἡσαΐα
τίς ... ἶδεν Παρθένον
ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαὶ
προῆλθεν ῥάβδος
ἐξ ἧς ἄνθος ἐφάνη Χριστὸς
ὁ τοῦ κόσμου Σωτήρ.

Τράνωσον εἰπέ ὦ Προφήτα
τίς ὁ τόμος ἐκεῖνος
ὄν ἐδέξω ἐν πυρὶ
Θεοῦ ὁ Λόγος
ὁ γραφεὶς ἐν τόμῳ
ἐν γαστρὶ τῆς Μητρὸς.

xxii. τούτους: ἔχει.

xxiii. πρὸς τοῖς ἄλλοις συνεδόξασε: δι' ὧν πάντες δοξάζομεν.

Λέγε ὦ Προφῆτα
τὴν πάντων ἀναμόρφωσιν Λόγε
τὰ ὅστέα τὰ ξηρὰ
ἐν οἷς οὐκ ἔστιν
οὐ πνεῦμα οὐδὲ σὰρξ
δεῦτε λάβετε πνεῦμα ζωῆς.

Δόξα τῷ δοξάσαντι πάντας
τοὺς ἁγίους Προφήτας
προειδεῖν καὶ προειπεῖν
ταύτης ἀφράστου οἰκονομίας
τούτου τοῦ Θεοῦ τὰ μυστήρια.

Χαῖρε τῶν εἰς σὲ προστρεχόντων
τὸ ἀπόρθητον τεῖχος
χαῖρε εὐδιδε λιμὴν
τῶν σὲ σεβόντων
χαῖρε Μήτηρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ Παρθένε.

[Δώδεκα Προφήτας ὁ Νόμος...

Φράσον ἡμῖν Ἱερεμία Προφῆτα
τί τὸ ξύλον ὃν εἶπας
ἐστὶν ἄρτον ἐμβαλεῖν
τοὺς ἀνομούντας
ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ
καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ τὸ σεπτόν.

Δόξα τῷ δοξάσαντι πάντας...

Λέγε παιδοτόχε Παρθένε
πῶς λοχεύεις ἀσπόρως
καθὼς βούλεται Θεὸς
νικῶνται φύσεις
ὅτι πάντα ποιεῖ ὅσα θέλη καὶ βούλεται.]

B) (Σινᾶ 733 φφ. 83β-85β)

Κανὼν ἕτερος

ᾠδὴ Α'. Ἦχος πλ. δ'. Τῷ ἐκτινάξαντι ἐν θαλάσῃ
 Τὴν τῆς σαρκός σου ἀνατυποῦντες
 τὴν ἀναμόρφωσιν Χριστὲ
 καὶ τῆς προσκυνήσεως τὸ σέβας δεικνύοντες
 τὸν ἔλεον παράσχου
 ἐπιζητοῦμεν λαβεῖν σωτηρίαν.

Τῆς ζωηφόρου Χριστὲ σαρκός σου
 ἀνατυποῦντες τὴν μορφήν
 καὶ χρωματουργίαις ἐν εἰκόνι ἐγγράφοντες
 πίστει σοι δι' αὐτῶν
 δουλοπρεπῶς προσκυνοῦμεν τῷ Δεσπότη.

Θεοτοκίον

Χοροὶ Μαρτύρων καὶ Ἀποστόλων
 τῶν Ἀσκητῶν καὶ Ἀθλητῶν
 σὲ τὴν τῆς ζωῆς ἡμῶν Μητέρα δοξάζουσιν
 μεθ' ὧν ἅμα καὶ ἡμᾶς
 μελωδικῶς ἀνυμνοῦμέν σε Παρθένε.

ᾠδὴ Γ'. Οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς ὁ Κύριος
 Βροτοῖς πεφανέρωται
 ἐνδυσάμενος μορφήν
 τὴν τοῦ δούλου Κύριε
 διὸ καὶ προσπίπτομεν
 τὸν σεπτὸν χαρακτῆρα
 Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν
 λαμβάνομεν ἰάματα.

Λιμὸν ἀναδέδεικται
 ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ
 ἀνθηφόρους μυρίζουσα
 εἰκόνας ἢ Πάνσεμνος
 τῶν ἀγίων ἀξίως
 λαμπρῶς ἐξαστράπτουσα
 στολὴν ἐν θείῳ Πνεύματι.

Θεοτοκίον

Παρίστασαι Δέσποινα
ἐν ἀφθάρτῳ σου σαρκὶ
τὴν Τριάδα τὴν ἄκτιστον
συνήθως πρεσβεύουσα
ὑπὲρ τῶν προσκυνούντων
τὴν θεϊαν εἰκόνα σου
καὶ τῶν Ἁγίων Πάναγνε.

ᾠδὴ Δ΄. Ἐξ ὄρους κατασκίου Λόγε ὁ Προφήτης

Ἔγνωμεν πιστοὶ
Λουκᾶν ζωγράφον ὄντα
γραῖψαι τὸν Χριστὸν
καὶ τούτου τὴν Μητέρα
ὧν τὰς εἰκόνας ἢ ῥώμη διαφημίζει
καὶ γὰρ οὐ νέον τὸ εἰκόνας τιμᾶν.

Ἔγνωμεν πιστοὶ

ἐν λύδι τῆς Παρθένου
εἰκόνα ἐν πλαξί
καὶ πάνυ(οι) σεβασμίαν
ἀπὸ τῶν χρόνων ὁρᾶται τῶν Ἀποστόλων
μέχρι τοῦ νῦν προσκυνουμένη πιστῶς.

Θεοτοκίον

Ἐτέχθης ἐκ Μητρὸς
Παρθένου ἀλοχεύτου
ἐφύλαξας αὐτὴν
ἀγνὴν μετὰ τὸν τόκον
ὁ μὴ κατ' ἔκτασιν ὄλην μου τὴν οὐσίαν
ἀναλαβὼν τῆς ἁμαρτίας ἐκτός.

ᾠδὴ Ε΄. Ὁ ἐκ νυκτὸς ἀγνοίας

τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα
ὡς σαρκωθέντος ἀσπασώμεθα πάντες
καὶ ἀγιαζόμεθα
πίστει προσερχόμενοι ἅπαντες.

Τῆς Θεοτόκου πάντες
τὸν χαρακτῆρα τιμῶντες
προσπίπτωμεν

καὶ ψυχῇ καὶ σώματι
 ῥῶσιν ἀρύουμέθα πάντοτε.

Θεοτοκίον
 Τὴν ἀληθῶς Μητέρα
 καὶ Θεοτόκον ἐν ὕμνοις γεραίρωμεν
 τὴν αὐτῆς εἰκόνα δὲ
 ὡς αὐτὴν ὀρῶντες προσπίπτομεν.

Ἦδὴ ΣΤ'. Χιτῶνά μοι παράσχου φωτεινὸν
 Ἀγάλλεσθαι λαοὶ πνευματικῶς
 εὐφραίνεσθαι ἅπαντες Χριστὸς ἐνηθρώπησεν
 ἐκ τῆς λατρείας τῶν εἰδώλων ἀπαλλάξας ἡμᾶς.

Πατέρων Θεοφόρων εὐσεβῶν
 τὴν πίστιν κηρύξαντες καὶ κόσμον φωτίσαντες
 τὰς Συνόδους καὶ αἰνῶ καὶ ὕμνῶ καὶ κροτῶ.

Θεοτοκίον
 Πρεσβείαις σου Πανάχραντε Ἄγνη
 τὸν κόσμον περίσῳζε καὶ πάντας συνάθροισον
 πρὸς τὴν ὀρθόδοξον λατρείαν τοῦ Υἱοῦ σου σεμνή.

Ἦδὴ Ζ'. Ὁ ἐν ἀρχῇ τὴν γῆν θεμελιώσας
 Ὁ καθορῶν τὸν Χριστὸν ἐν εἰκόνι
 ἰώμενον καὶ σημεῖα τελοῦνται
 οὕτως βοήσει
 εὐλογητὸς εἰ Κύριε
 ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων ἡμῶν.

Πίστει τιμῶ τὴν σεπτὴν σου εἰκόνα
 καὶ τῆς σεπτῆς καὶ ἀγίας Παρθένου
 καὶ τῶν Μαρτύρων καὶ Ἀποστόλων
 καὶ τὸν ἔλεον αἰτοῦμαι
 παρὰ σοῦ ὁ Θεός.

Ὁ πάνσοφος Γερμανὸς ἀνεβόα
 ἢ καθαρὰ καὶ ἀμώμητος πίστις
 ἐκ τῶν Πατέρων
 οὕτως ἐδόθη
 τὰς εἰκόνας προσκυνεῖν
 καὶ τὸν Θεὸν ἀνυμνεῖν.

Θεοτοκίον

Πρὸ τόκου σε Παρθένον προσκυνοῦμεν
ἐν τόκῳ δὲ Παρθένον ἀνυμνοῦμεν
καὶ μετὰ τόκον
πάλιν Παρθένον
τὴν ἁγίαν δὲ μορφὴν σου μεγαλύνωμεν.

Ῥδὴ Η΄. Τὸν ἐν ὄρει ἁγίῳ δοξασθέντα
Τοῦ Δεσπότητος Χριστοῦ τὸν χαρακτῆρα
προσκυνοῦντες καὶ τὴν οἰκονομίαν
καὶ τὰ σεπτὰ παθήματα ἀριδῆλως
Κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τῶν Μαρτύρων τὰ ἄθλα καὶ τοὺς πόνους
τὰς ἐνστάσεις τὰς ὑπὲρ εὐσεβείας
συλλογραφοῦντες πίστει εὐφημήσωμεν
Κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Θεοτοκίον

Τῆς Παρθένου τὴν ἄχραντον εἰκόνα
καθορῶντες ἀμείψωμεν τὰ δῶρα
πίστιν ὀρθὴν καὶ βίον ἀκηλίδωτον
Κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ῥδὴ Θ΄. Τὸν προδηλωθέντα ἐν ὄρει
Τὴν σεπτὴν εἰκόνα σου Δέσποτα προσκυνοῦμεν
καὶ τὸν τίμιόν σου Σταυρὸν
ἐν ᾧ βουλήσει προῆλθες
καὶ τὸ ἄχραντον Εὐαγγέλιον πόθῳ
ὡς τρία ὄντα σύμβολα τῆς πίστεως.

Τὴν ἀχειροποίητον σήμερον ἐν Ἐδέσση
τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα σαφῶς
λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι
σὺν Αὐγάρῳ τῷ βασιλεῖ προσκυνοῦντες
καὶ δοξολογοῦντες μεγαλύνωμεν.

Τοῦ Εὐαγγελίου ὁ ῥήτωρ Λουκᾶς ὁ μέγας
ὁ πρῶτος ἐν ῥώμῃ πιστῶς
εἰκόνα τοῦ Δεσπότητος
ἀνετύπωσε διὰ χρωματουργίας
καὶ τῆς Θεομήτορος ὁ πάνσοφος.

Διὰ σοῦ ἐπέγνωμεν τὸν Πατέρα Παρθένη
διὰ σοῦ τιμῶμεν
καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα
διὰ σοῦ καὶ εἰδώλων λυτροῦντες
οἱ πόθῳ τὴν εἰκόνα σου τιμῶντες Ἄγνή.

Θεοτοκίον
Ἄνοιξον τὰ σπλάχνα σου Δέσποινα Θεοτόκε
καὶ ἀξίωσον ἅπαντας
τοὺς ἀγνωσίᾳ ὄντας
ἐπιστρέψαι καὶ μεθ' ἡμῶν προσκυνῆσαι
τῆς ὀρθοδοξίας τὰ χαρίσματα.

γ. Τὸ μέλος τῶν δύο Κανόνων

Ὡς πρὸς τὸ μέλος τῶν δύο Κανόνων, τὸ σύνολο τῶν εἰρμῶν τους ἅπαντὰ μελοποιημένο μόνο στὴν πρὸ τῆς «Νέας Μεθόδου» παλαιὰ σημειογραφία²¹ καὶ συγκεκριμένα στὸ Βυζαντινὸ Εἰρμολόγιο τοῦ Ἰωάννη Κουκουζέλη²², ἐνῶ οἱ εἰρμοὶ τοῦ δευτέρου μόνον Κανόνα παραδίδονται

21. Γιὰ τὴν σημειογραφία τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης καὶ τὴν ἐξελικτικὴ της πορεία βλ. Γρ. Στάθης, *Οἱ Ἀναγραμματισμοὶ καὶ τὰ μαθήματα τῆς Βυζαντινῆς Μελοποιΐας*, Ἰδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, Μελέται 3, Ἀθῆναι 1979, σσ. 47-59 καὶ ὁ ἴδιος, *Τὰ Χειρόγραφα Βυζαντινῆς Μουσικῆς, Τὰ Πρωτόγραφα τῆς Ἐξηγήσεως εἰς τὴν Νέαν Μέθοδον Σημειογραφίας, Περιγραφικὸς Κατάλογος τῶν ἰδιοχείρων πρωτογράφων κωδίκων εἰς τὴν Νέαν Μέθοδον ἀναλυτικῆς σημειογραφίας (1814-1815) τῆς Βυζαντινῆς καὶ Μεταβυζαντινῆς Μουσικῆς τῶν τριῶν ἐξηγητῶν Χρυσάνθου ἐκ Μαδύτων, Γρηγορίου Πρωτοψάλτου, Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, τόμος Α': Τὰ Προλεγόμενα*, Ἰδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, Ἀθῆνα 2016, σσ. 78-96.

22. Βλ. Σπ. Ἀντωνίου (πρωτοπρ.), *Τὸ Εἰρμολόγιον καὶ ἡ παράδοση τοῦ μέλους του*, διδακτορικὴ διατριβή, Τμῆμα Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἰδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, Μελέται 8, Ἀθῆναι 2004.

ἐπιπλέον καὶ στὰ μεταβυζαντινὰ μουσικὰ *Εἰρμολόγια* τοῦ Θεοφάνους Καρύκη, Μπαλασίου Ἱερέως καὶ Κοσμᾶ τοῦ Μακεδόνα καὶ σὲ ἀργὸ μέλος²³. Ἐξηγημένοι στὴ νέα ἐν χρήσει ἀναλυτικὴ σημειογραφία²⁴ ἔχουν καταγραφεῖ σὲ σύντομο μέλος μόνο μερικοὶ εἰρμοὶ τοῦ δευτέρου Κανόνα στὸ *Εἰρμολόγιο* τοῦ Πέτρου Βυζαντίου²⁵.

Ἀπὸ τοὺς δύο Κανόνες ὁ δεύτερος, τοῦ ὁποίου τὸ περιεχόμενο ταυτίζεται μὲ τὸ ἰσχύον ἐορτολογικὸ θέμα τῆς Α΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν, μπορεῖ νὰ ἐνσωματωθεῖ καὶ νὰ ἀξιοποιηθεῖ καὶ στὴ σύγχρονη λειτουργικὴ πράξη. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν παρατίθεται παρακάτω τὸ μέλος τῶν εἰρμῶν του σὲ ἦχο πλάγιο τοῦ Δ΄, συμπληρωμένο ἐπιπλέον ὡς πρὸς τοὺς εἰρμούς τῆς Α΄ καὶ τῆς Ε΄ Ὤδῆς ποὺ δὲν παραδίδονται στὸ σύντομο *Εἰρμολόγιο* τοῦ Πέτρου Βυζαντίου²⁶. Ἀξιοσημεῖωτο τέλος εἶναι ὅτι τὸ στιχουργικὸ προφίλ καὶ τὰ κῶλα τῶν τροπᾶριων τῆς Γ΄ Ὤδῆς δὲν συμπίπτουν σὲ κανένα σημεῖο τους μὲ τὸν εἰρμὸ ποὺ προτάσσει ὁ ποιητὴς στὴν ἔναρξη τῆς Ὤδῆς αὐτῆς²⁷. Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, ἐκτὸς τοῦ μέλους τοῦ εἰρμοῦ, παρατίθεται καὶ μία μελοποιητικὴ πρόταση τοῦ πρώτου τροπαρίου της, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία μποροῦν νὰ ψαλοῦν καὶ τὰ ὑπόλοιπα τροπάρια τῆς ἐν λόγῳ Ὤδῆς.

σσ. 121 καὶ 246-250.

23. Βλ. Σπ. Ἀντωνίου (πρωτοπρ.), *Τὸ Εἰρμολόγιον...*, ὁ.π., σσ. 143-185.

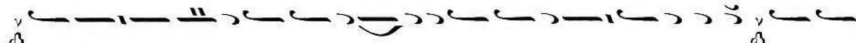
24. Βλ. Γρ. Στάθης, *Οἱ Ἀναγραμματισμοί...*, ὁ.π., σσ. 47-55. Γιὰ τὸ φαινόμενο τῆς «ἐξήγησης» καὶ τὴ διαχρονικὴ διαμόρφωσή του μέχρι τοῦ τελικοῦ σταδίου κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Νέας Μεθόδου, βλ. Γρ. Στάθης, «Ἡ ἐξήγησης τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης», *Θεολογία*, τ. 58 (1987), σσ. 337-371 καὶ ὁ ἴδιος, *Τὰ Χειρόγραφα Βυζαντινῆς Μουσικῆς*, ὁ.π., σσ. 106-142.

25. Βλ. Πέτρου Πελοποννησίου καὶ Πέτρου Πρωτοφάλτου τοῦ Βυζαντίου, *Εἰρμολόγιον τῶν Καταβασίων μετὰ τοῦ συντόμου Εἰρμολογίου. Ἐξηγημένα κατὰ τὴν νέαν τῆς Μουσικῆς μέθοδον μετὰ προσθηκῶν ἱκανῶν Μαθημάτων, ὧν ἐστεροῦντο εἰς τὸ παλαιόν, ἐπιθεωρηθέντα ἤδη καὶ ἀκριβῶς διορθωθέντα παρὰ τοῦ Διδασκάλου Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, ἐνὸς τῶν ἐφευρετῶν τῆς ῥηθείσης μεθόδου, ἐπιστάσιᾳ δὲ τοῦ ἰδίου*, Κων/πολις 1825 (ἀνατ. ἐκδόσεις Κουλτούρα, Ἀθήνα), σσ. 130-147.

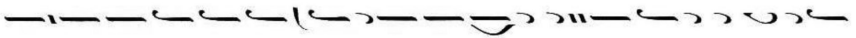
26. Ἡ σύνθεση τοῦ μέλους ἔγινε ἀπὸ μᾶς σύμφωνα μὲ τὴν κλασικὴ μελωδικὴ φόρμα τοῦ ἐν λόγῳ *Εἰρμολογίου*.

27. Βλ. παραπάνω, σ. 17. Ἀπὸ τὴν ἔρευνα ποὺ ἔγινε σὲ εἰρμούς τοῦ πλ. Δ΄ ποὺ στὸ *Εἰρμολόγιο* τοῦ Σωφρονίου Εὐστρατιάδη φέρονται ὡς ποιήματα τοῦ Γερμανοῦ Πατριάρχου Κων/πόλεως, δὲν ἐνοπίσθηγε κάποιο στιχουργικὸ καὶ συνακόλουθα μελωδικὸ πρότυπο γιὰ τὰ τροπάρια τῆς Γ΄ Ὤδῆς τοῦ Κανόνα ποὺ δημοσιεύουμε.

Ὡδή Α΄

 Τω εκ τι να ξαν τι εν θα λα ασ ση την τυ ραν νι δα Φα ρα ω και τον

 Ι σρα ηλ δι α ξη ρα ας ο δη γη σαν τι ι α σω μεν Χρι στω ο τι

 δε δο ξα σται εις τους αι ω νας

Ὡδή Β΄

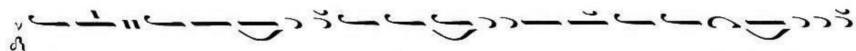
 Ουκ ε στιν δι ι και ος ως ο Κυ ρι ος και ουκ ε στι δι και ος ως

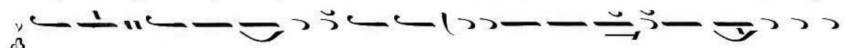
 ο Θε ος η μων ον υ μνει ει πα σα κτι σις ουκ ε στι δι και ος πλη σου

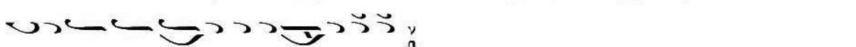
 Κυ υ ρι ε

 Βρο τοι οις πε φα νε ρω ται εν δυ σα με νος μο ρφην την του δου λαυ Κυ ρι ε

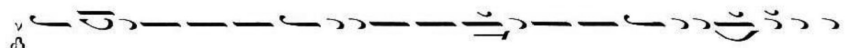

 δι ο ο και προ σπι πτω μεν τον σε πτο ον χα ρα κτη ρα Χρι στου ου του Θε

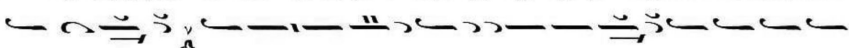

 ου η μων λαμ βα νο μεν ι α α μα τα

Ὡδή Γ΄

 Εξ ο ρους κα τα σκι ου Λο γε ο Προ φη της της μο νης Θε ο το κου μελ λο

 ντος σα ρ κου σθαι θε ο πτι κως κα τε νο η σεν εν φο βω και ε δο ξο

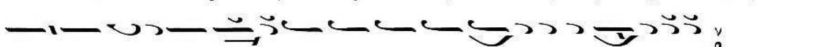

 λο γει σου την δυ υ να μιν

Ὡδή Δ΄

 Ο εκ νυ κτος α γνοι οι ας θε ο γνω σι α φαι δρυ νας τα πε ρα τα

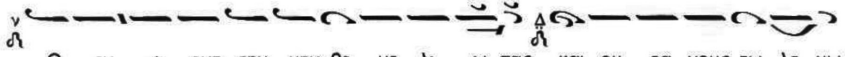
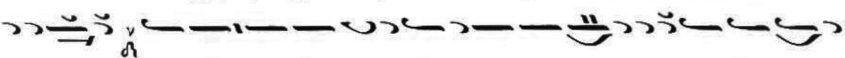
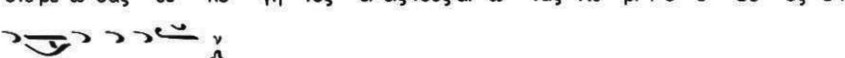
 φω τι σον με τω ορ θρω της φι λαν θρω πι ι ας σου Κυ υ ρι ε

ᾠδή ΣΤ΄

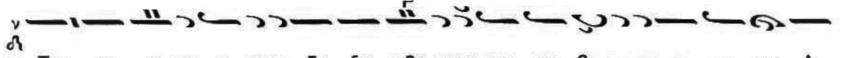

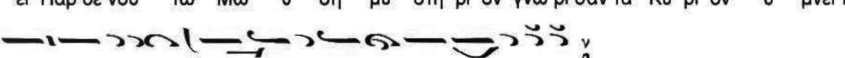

Χι τω να μοι πα ρα σκου φω τει νον ο α να βαλ λο με νος φως ως ι μα

τι ι ον πο λυ ε λε ε Χρι στε ε ο Θε ο ος η μων

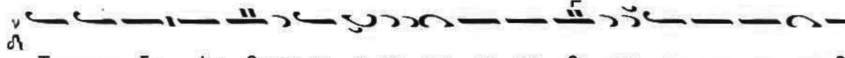
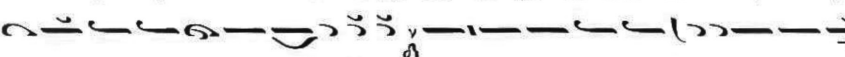
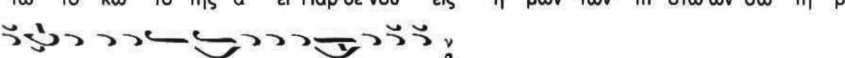
ᾠδή Ζ΄

Ο εν α ρχη την γην θε με λι ω σας και ου ρα νους τω λο γω

στε ρε ω σας ευ λο γη τος ει εις τους αι ω νας Κυ ρι ι ε ο Θε ος ο των

Πα τε ε ρων η μων

ᾠδή Η΄

Τον εν ο ρει α γι ω δο ξα σθε εν τα και εν βα τω πυ ρι το της Α

ει Παρ θε νου τω Μω υ ση μω στη ρι ον γνω ρι σαν τα Κυ ρι ον υ μνει τε

και υ περ υ ψου ου τε εις παν τας τους αι ω νας

ᾠδή Θ΄

Τον προ δη λω θεν τα εν ο ρει τω νο μο θε ε τη εν πυ ρι και βα

τω το κω το της α ει Παρ θε νου εις η μων των πι στων σω τη ρι

αν υ μοι ο ις α σι γη τοις με γα λυ υ νω μεν

SUMMARY

Two unpublished Canons of the First Sunday of Lent:
the Hymnographic text and their melody

By Chrysovalantis Ioannidis, *PhD in Theology*
Aristotle University of Thessaloniki

The hymnography of the first Sunday of Lent has a double thematic content, the triumph and the victory of Orthodoxy and the oldest feast of the Prophets. In addition to the two Canons of the feast and one of the Prophets, which are already known in the bibliography, two unpublished Canons have been found in the three Sinaitic codes 733, 736 and 755 of the 10-11th century: A Canon of the Prophets at third mode and the second with the newest theme of the restoration of the holy icons at fourth plagal mode. Their text is presented here for the first time with the necessary orthographic corrections.

The melody of the two Canons follows the simulation technique and specifically the troparia of each Ode follow a separate melodic pattern, called Heirmos. Their Heirmoi have been set to music in the Byzantine Heirmologion of Ioannis Koukouzelis, while the Odai of only the second Canon have been recorded in argon melody and in the post-Byzantine musical Heirmologia of Theofanis Karykis, Balasios the Priest and Cosmas the Macedonian. Also in a syntomon melody and in the Neo-byzantine notation have been recorded only a few Heirmoi of the second Canon in the newer Heirmologion of Peter the Byzantium. This Canon, because of its subject matter, can also be incorporated into modern liturgical practice. For this reason, the melody of all his Odai is presented here by musical notation at fourth plagal mode.